

Forfatter: Palladius, Peder

Titel: Udrag fra Peder Palladius' Danske Skrifter

Citation: Palladius, Peder: "Peder Palladius' Danske Skrifter", i Palladius, Peder: *Peder Palladius' Danske Skrifter*, udg. af Lis Jacobsen , H.H. Thiele, 1911-1926, s. 236. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-palladius05val-shoot-idm140381306554256/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Peder Palladius' Danske Skrifter

En formaning til folckiidtt att the lette theris børn
til fchole¹

En formaning til folckiidtt att the vilde tiene rett

En formaning til folckiidtt om høytiders oc heders offer

5 Om børne offer

Om brude offer

Om qwynde offer

Om barfell quinder en trøft oc formaning

Om naffueneløbe børnn en andhen trøft oc formaning

10 Om iordemoder en vnderwifning oc formaning

Om traalleqwynder en formaning oc vnderwifning

Mier om iordemoder

Om kyrckegang

Huorledis dhett fchall gaa til mett kyrckegang

15 Den tredie partt om helliige dage: ||

p. 2r En liden formaning² om rett faste

Om bede daghen

Den fierde partt om de fattiige

Om helligdoms gang

20 Om testaments gaffue

Den fempte oc lifte partt³ om nogne andre

nødactiige artickle bøger bandt etc.

Om bøger

Om bandt

25 Om ectelchabs lager

Om horekarle⁴, booler oc fchiorleffners fo||ck

Om famkomme⁵

Om fognefteffne

Om calente

30 Om prowiften

Om fuperintendenten

¹ Herefter har Thott Kap. *Om fognepræstens och fognedegnens underholdning* (foran S. 96). ² Thott (ved Fejl): *bøn.* ³ Det er bemærkelsesværdigt, at Sadolin har samme Uoverensstemmelse mellem Summa Visitationis' sex Parter og Indholdsfortegnens fem Parter som Thott. ⁴ Thott: *hoerfolck.* ⁵ e utydeligt.

Sadolins Visitatsbogs-Udskrift er fremdraget af H. F. Rørdam i hans Bog *Jørgen Jensen Sadolin*, Odense, 1866, S. 123 f. Rørdam kendte ikke dengang Palladius' Visitatsbog og antog derfor, at Optegnelsen var original. I sin Udgave af Visitatsbogen 1867 gjorde A. C. L. Heiberg opmærksom paa det rette Forhold (Heibergs Indledn. S. XI); men da Heiberg ansaa Hoved-Hs'et af Visitatsbogen for at være en med Palladius' Original „nogenlunde samtidig Afskrift“ (sst. S. VI), havde Sadolins Udskrift naturligvis ingen Værdi for ham. For Grundtvig, der paaviser, at Hoved-Hs. et er c. 100 Aar yngre end Palladius' Original, maatte man derimod vente, at Sadolins Udskrift, der jo er samtidig med Palladius' Original, vilde være af Betydning, men Grundtvig maa have overset den; i hvert Fald omtaler han den slet ikke i sin Udgave.

TILLÆG III.

Palladius' Benyttelse af sine Visitatsforedrag og af Visitatsbogen.

1. 1543. Provstebogen, skrevet paa Foranledning af Provst Melchior Jensen i Raklev, bevaret i den 1555 trykte *Formula visitationis provincialis*, udg. i Danske Kirkelove II 19 ff.

Som omtalt i Indl. foran S. 3 nævnes Provstebogen i Visitatsbogen. Denne er derfor sikkert i den nuv. Form yngre end Provstebogen, som da ikke, saaledes som alm. fremstillet, er et Slags Uddrag af Visitatsbogen. Derimod er Provstebogen utvivlsomt lavet paa Grundlag af Palladius' Visitatsforedrag. I Brevet til Melchior Jensen, der indleder Provstebogen, siger Palladius, at han egenlig maa anse det for overflødig at skrive den lille Bog, da Formlen for, hvorledes en Visitats skal foretages, jo kan ses dels af selve Ordinansen, dels af, hvorledes han foretager sin Visitats (hvad jo enhver Provst har overværet i de forskellige Sognekirker i sit Provsti). Alligevel vil han føje Melchior Jensen, naar denne beder ham. Og han giver derefter en i visse Henseender skematisk, men i andre Henseender meget udførlig Fremstilling af en ret Provstevisitats. Paa enkelte Punkter findes real Overensstem-